



Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Enfermería da Saúde Mental		Código	661G01015
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Segundo	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Carballal Balsa, Consuelo	Correo electrónico	ccarballal@udc.es	
Profesorado	Carballal Balsa, Consuelo	Correo electrónico	ccarballal@udc.es	
Web	<a href="http://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/7093">http://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/7093</a>			
Descrición xeral	Preténdese capacitar o futuro profesional de enfermaría para que, ao empregar os coñecementos adquiridos, poida observar, identificar e dar resposta ás necesidades emocionais do individuo, da familia e da comunidade, tratando de pór ao seu alcance os instrumentos necesarios que posibiliten o manexo ante as situacións determinadas, para así poder valorar os problemas de enfermaría e planificar os cuidados encamiñados a responder ás necesidades, as condutas e os sentimentos do paciente, integrando plenamente a atención na saúde mental.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A59	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando cuidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva en un entorno de traballo.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B15	Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na materia.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C10	CB2.- Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3.- Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4.- Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

## Resultados da aprendizaxe



Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Describir os principais problemas de saúde mental	A59		
Identificar as necesidades de coidados das persoas con problemas de saúde mental	A59	B3 B7 B8 B15 B16 B24	C7 C8 C10 C11 C12
Planificar coidados de enfermaría para as persoas con problemas de saúde mental	A59	B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B15 B16	C3 C6 C7 C8 C10 C11 C12

Contidos	
Temas	Subtemas
UNIDADE DIDACTICA I: INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA PSQUIATRICA E DE SAÚDE MENTAL	<p>TEMA 1.- Introducción á enfermaría psiquiátrica.</p> <p>1.1 Concepto de saúde mental</p> <p>1.2 Historia da psiquiatría e da enfermaría psiquiátrica</p> <p>1.3 A saúde mental nos modelos enfermeiros</p> <p>1.4 Definición de enfermaría en saúde mental.</p> <p>TEMA 2.- Rol da enfermeira na saúde mental</p> <p>2.1 Función social da enfermaría na saúde mental</p> <p>2.2 Achegas terapéuticas da enfermaría ao equipo interprofesional.</p> <p>TEMA 3.- Comunicación e relaciónes persoais</p> <p>3.1 Esquemas comunicativos</p> <p>3.2 Relación terapéutica: que, como e cando.</p> <p>3.3 Relación terapéutica nos coidados de saúde mental.</p> <p>TEMA 4.- Proceso de atención de enfermaría en saúde mental .</p> <p>4.1 Valoración</p> <p>4.2 Diagnóstico</p> <p>4.3 Planificación/ intervención</p> <p>4.4 Avaliación.</p>



UNIDADE DIDACTICA II: PROCESOS  
PSICOPATOLOXICOS

TEMA 5.- Bases conceptuais da psicopatoloxía  
clasificación dos diagnósticos.

- 5.1 Enfermidade psiquiátrica e trastorno en psiquiatría
- 5.2 Bases biolóxicas, psicolóxicas e sociais da psiquiatría
- 5.3 Principais alteracións dos procesos psicolóxicos
- 5.4 Sistemas de clasificación dos diagnósticos.

TEMA 6.- Trastornos psicóticos.

- 6.1 Concepto.
- 6.2 Manifestacións .
- 6.3 Plano de cuidados.

TEMA 7.- Trastornos do estado de ánimo.

- 7.1 Concepto
- 7.2 Manifestacións
- 7.3 Plano de cuidados.

TEMA 8.- Trastornos por ansiedade.

- 8.1 Concepto
- 8.2 Manifestacións
- 8.3 Plano de cuidados.

TEMA 9.- Trastornos somatomorfos e dissociativos.

- 9.1 Concepto
- 9.2 Manifestacións
- 9.3 Plano de cuidados

TEMA 10.- Trastornos da conduta alimentaría.

- 10.1 Concepto
- 10.2 Manifestacións
- 10.3 Plano de cuidados.

TEMA 11.- Trastornos da personalidade

- 11.1 Concepto
- 11.2 Manifestacións
- 11.3 Plano de cuidados

TEMA 12.- Trastornos relacionados con substancias psicoactivas.

- 12.1 Concepto
- 12.2 Clasificación das drogas
- 12.3 Manifestacións
- 12.4 Plano de cuidados.

TEMA 13.- Delirium e demencia

- 13.1 Concepto
- 13.2 Manifestacións clínicas
- 13.3 Plano de cuidados

TEMA 14.- Trastornos do inicio na infancia, nenez e adolescencia.

- 14.1 Concepto
- 14.2 Manifestacións



14.3 Plano de cuidados

TEMA 15.- Trastornos do sono.

15.1 Concepto

15.2 Manifestacións

15.3 Plano de cuidados



<p>UNIDADE DIDACTICA III: ESTRATEXIAS DE INTERVENCIÓN TEMA .</p>	<p>TEMA 16.- Técnicas grupais en enfermaría de saúde mental. 16.1 Grupos de educación para a saúde 16.2 Grupos terapéuticos expresivos e emocións</p> <p>TEMA 17.- Estratexias de intervención familiar 17.1 Familia e formas familiares 17.2. A familia como sistema 17.3 Crise e homeostase familiar</p> <p>TEMA 18.- Estratexias farmacolóxicas 18.1 Valoración de efectos secundarios dos psicofármacos 18.2 Tipos de programas de administración de psicofármacos.</p> <p>TEMA 19.- Técnicas de intervención en situación de urxencia psiquiátrica 19-1 Concepto de urxencia psiquiátrica 19.2 Avaliación 19-3 Protocolos.</p> <p>TEMA 20.- Estratexias de intervención en situacións de duelo 20.1 Concepto de duelo 20.2 Tipos de duelos 20.3 Proceso de acompañamento</p>
--	---

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Discusión dirixida	A59 B3 B4 B6 B7 B16 B24 C10 C11	4	10	14
Sesión maxistral	A59 B2 B3 B4 B6	20	30	50
Proba mixta	A59 B2 B3 B4 B5 B8 C6	4	22	26
Estudo de casos	A59 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B15 B16 B24 C3 C7 C8 C12	6	18	24
Traballos tutelados	A59 B2 B3 B7 B8 B15 B16 B24 C11 C6	0	20	20
Análise de fontes documentais	A59 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B15 B16 B24 C6 C8 C10 C11	4	8	12
Atención personalizada		4	0	4

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Discusión dirixida	Actividade na que despois de expoñer un tema relacionado coa asistencia na saúde mental fomentaráse a discusión desde distintas posición.
Sesión maxistral	Actividade na que a profesora fará unha exposición oral de temas centrais da asignatura, apoiada de medios audiovisuais.
Proba mixta	Proba obxectiva con preguntas de resposta multiple (tipo test) referidas a os contidos desenvolto nas distintas metodoloxías durante o curso



Estudo de casos	Actividade grupal na que se sitúa aos estudantes ante un caso o ante una situación real da actividade profesional na que deben ser capaces de analizar os feitos para comprender a situación clínica.
Traballos tutelados	Actividade na que o alumno/a realizará un traballo individual sobre un caso clínico dunha patoloxía concreta relacionada coa saúde mental no cal terán que describir e/o identificar a patoloxía mencionada (definición, sintomatoloxía) e detectar os diagnósticos enfermeiros e intervencións de enfermería pertinentes segundo a taxonomía NANDA-NIC.
Análise de fontes documentais	Actividade grupal na que se utilizarán películas para a análise de temáticas relevantes para o desenvolvemento da materia coas seguintes actividades específicas: 1-Determinar o momento histórico e contexto 2-Determinar o tema da película 3-Realizar un resumen da situación patolóxica. 4-Describir o rol da enfermeira/o. Describir os obxectivos xerais dos coidados de enfermería. 5-Analizar as experiencias ou respostas humanas que experimentan os personaxes

### Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos Proba mixta Traballos tutelados	A atención personalizada ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia e orientalo no desenvolvemento das diferentes metodoloxías de aprendizaxe. Farase de forma individualizada, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico.

### Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba mixta	A59 B2 B3 B4 B5 B8 C6	Realizarase una proba escrita coincidindo coa data oficial do examen da materia. A proba constará de preguntas tipo test relacionadas cos contidos teóricos, o estudo de casos, a análise de fontes documentais e a discusión dirixida. A forma de corrección será mediante a fórmula A-E/2. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10	60
Traballos tutelados	A59 B2 B3 B7 B8 B15 B16 B24 C11 C6	A realización do traballo tutelado será obrigatoria. A avaliación farase tendo en conta, fundamentalmente, a capacidade de síntesis, identificación de problemas (dx de enfermería, complicacións potenciais), selección de intervencións de enfermería (NIC) e o seu razoamento. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10	40

### Observacións avaliación



A aplicación das porcentaxes na avaliación final para a superación da materia quedara suxeita as seguintes condicións: será necesario obter unha cualificación mínima de 5 na proba mixta e un mínimo de 5 no traballo tutelado.

Segunda oportunidade: Gárdase a nota da parte superada (traballo tutelado ou proba mixta) e deberá repetir a parte non superada (traballo tutelado ou proba mixta)

Adianto de oportunidade: proba mixta o 100% da cualificación.

Estudantes con matrícula parcial: os criterios de avaliación serán os mesmos que os estudantes a tempo completo

## Fontes de información

### Bibliografía básica

- <http://www.psiquiatria24x7.com> (). .
- <http://www.psiquiatria.com/> (). .
- Siso saúde. (). .
- <http://www.index-f.com/presencia/revista.php> (). .
- Cultura de los Cuidados (). .
- <http://www.anesm.net/> (). .
- Index de Enfermería (). .
- <http://www.psiquiatria24x7.com> (). .
- <http://www.septg.org/> (). .
- LORENZO, P; LADERO, J.M.; LEZA, J.C; LIZASOAIN,I (2001 ). Drogodependencias (Farmacología, Patología, Psicología, Legislación) . Ed. Interamericana. Madrid
- NUÑEZ ,T e LOSCERTALES, F. (1996 ). El grupo y su eficacia. Técnicas al servicio de la dirección y coordinación de grupos . EUB SL. Barcelona
- RIGOL CUADRA, A. (2001. ). Enfermería de salud mental y psiquiátrica . Masson D.L. Barcelona
- FORNES VIVES, J; CARBALLAL BALSÀ, Mª C. (2001 ). Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica. Guía práctica de valoración y Estrategias de intervención. . Ed. Médica Panamericana. Madrid;
- FORNES VIVES, (2005. ). Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica. Planes de cuidados.. Ed. Panamericana. Madrid
- MEJIAS LIZANCOS , F; SERRANO PARRA, MªD; (coordinadores (2000 ). Enfermería en Psiquiatría y Salud Mental. Enfermería s-21 . Ediciones DAE. Madrid ?Valencia;
- NOVEL MARTÍ, G; LLUCH CANUT, MªT; MIGUEL LÓPEZ DE VERGARA, MªD (2000 ). Enfermería Psicosocial y Salud Mental . Ed. Masson, Barcelona
- MANUAL DE DROGODEPENDENCIAS PARA ENFERMERÍA (2002). Gabriel Rubio Valladolid; Mario Martínez Ruiz . Editorial Díaz de Santos, SA
- Francisco Megías-Lizancos, José Luis Molino Contreras, Germán Pacheco Borrella (2005 ). Guía de intervención rápida de enfermería en psiquiatría y salud mental . Madrid Valencia: Difusión Adelantada de Enfermería
- FORNES VIVES, J; GOMEZ SALGADO, J. (2007. ). Psicopatología, diagnosis y terapéutica psiquiátrica . Enfo Ediciones. Mad
- CIBANAL JUAN, L.; ARCE SÁNCHEZ, MªC; CARBALLAL BALSÀ, MªC (2010). TECNICAS DE COMUNICACION Y RELACION DE AYUDA EN CIENCIAS DE LA SA LUD (+ DVD) (2ª ED). S.A. ELSEVIER ESPAÑA



<b>Bibliografía complementaria</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- PUNSET, E. (2008). Brújula para navegantes emocionales . Ed. Aguilar. Madrid</li><li>- Ventosa Esquinaldo, Francisco (2000). CUIDADOS PSIQUIÁTRICOS DE ENFERMERÍA EN ESPAÑA: (SIGLOS XV AL XX): Una aproximación histórica . ISBN: 9788479784355</li><li>- Ortiz de Zarate, A. / Alonso Durana, I. / Ubis González, A. / Ruiz de Azúa Velasco, M.<sup>a</sup> A. (: 2010 ). GUÍAS DE CIUDADOS DE ENFERMERÍA EN SALUD MENTAL VOL.1. Patología dual . .A. ELSEVIER ESPAÑA</li><li>- SILES GONZALEZ, J. (1999). historia de la Enfermería . Aguaclara. Alicante</li><li>- : Vivien K. Burt - Victoria C. Hendrick (2007). MANUAL CLÍNICO DE SALUD MENTAL DE LA MUJER . ISBN: 978849751152</li></ul>
------------------------------------	--

## Recomendacións

### Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía/661G01003

Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado/661G01016

Fisioloxía/661G01105

### Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Farmacoterapia/661G01024

### Materias que continúan o temario

Fisioloxía/661G01105

### Observacións

(\*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías